

CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y cyfarfod:	2 Rhagfyr, 2021
Teitl yr Eitem:	Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021
Pwrpas:	Cymeradwyo trefniadau ar gyfer cynnal cyfarfodydd y Cyngor er cyfarch gofynion newydd yn Rhan 3 o'r Ddeddf.
Argymhelliad gan:	Cynghorydd Anne Lloyd Jones, Cadeirydd Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth
Aelod Cabinet perthnasol:	Cynghorydd Nia Jeffreys
Swyddog (ion) Cyswllt:	Geraint Owen, Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth ac Iwan Evans, Swyddog Monitro

Adroddiad i gyfarfod o Gyngor Gwynedd

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Argymhellir bod y Cyngor Llawn yn

- Mabwysiadu'r trefniadau ar gyfer cyfarfodydd y Cyngor i'r dyfodol yn unol â'r egwyddorion sydd wedi eu gosod yn paragraff 9 o'r adroddiad, gyda chyfarfodydd y Cyngor Llawn, Pwyllgor Cynllunio a phwyllgorau craffu i gael eu cynnal o leoliad (yn hybrid) gyda'r gweddill yn parhau yn rhithiol.
- Cadarnhau'r cyfrifoldeb i weithredu ar gyfer pennu'r dyddiad cychwyn i'r Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth mewn ymgynghoriad â'r Swyddog Monitro, Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth a Chadeirydd y Cyngor, ac o ganlyniad i godi'r cyfyngiadau presennol.

2. CEFNDIR A RHESYMEG

Cefndir.

1. Mae Rhan 3 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn
  - Rhoi hawl mynediad o bell i gyfranogwyr i gyfarfodydd democrataidd ffurfiol.
  - Caniatáu cynnal cyfarfodydd democrataidd ffurfiol unai mewn lleoliad neu yn rhithiol gan ddarparu mynediad i'r cyhoedd i bwylgorau drwy drefniadau electroneg
  - Gosod disgwyliad i gyhoeddi ein trefniadau ar gyfer cynnal cyfarfodydd democrataidd ffurfiol
  - Gosod disgwyliad i we ddarlledu cyfarfodydd democrataidd (disgwylir rheoliadau fydd yn sefydlu ystod y gofyn).
2. Mae nifer o adroddiadau wedi eu cyflwyno ar wahanol elfennau eisoes, gyda'r Cyngor llawn wedi mabwysiadu trefniadau interim dros dro yn ei gyfarfod ar 8fed o Orffennaf, 2021. Cyflwynwyd diweddariad i gyfarfod y Cyngor llawn ar y 7fed o Hydref yn amlinellu'r trefniadau ymarferol (uwchraddio'r siambrau er mwyn cynnal cyfarfodydd hybrid) a'r camau eraill sydd angen eu cyflawni er mwyn symud y gwaith yn ei flaen.
3. Roedd adroddiad y 7fed o Hydref yn nodi'r angen i sefydlu Fframwaith Pwyllgorau fydd yn amlinellu pa gyfarfodydd fydd yn parhau i gael eu cynnal yn rhithiol a pha gyfarfodydd fydd yn cael eu cynnal o leoliad gyda darpariaeth mynychu o bell (sef yn hybrid).

Fframwaith Gweithredu Cyfarfodydd a phwyllgorau.

4. Rydym yn cael ein hatgoffa yn y ddogfen 'Arweiniad Statudol Interim ar Gyfarfodydd Aml-leoliad' a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ym mis Mai 2021 mai diben cyffredinol addasu'r ddeddf i alluogi mynediad o bell oedd "...mwy o hygyrchedd a gwell cyfranogiad gan y cyhoedd mewn llywodraeth leol." Maent hefyd yn nodi fod "cyfleustra cyfranogwyr a gweithrediad effeithlon awdurdodau perthnasol eu hunain yn bwysig ond anghenion y cyhoedd a ddaw yn gyntaf pan fydd y penderfyniadau hyn yn cael eu gwneud." Bydd yn rhaid i unrhyw drefniadau a sefydlir gwrdd â'r gofynion yn yr arweiniad statudol.
5. Mater o ddisgresiwn yw penderfynu ar pa drefniadau i'w rhoi mewn lle. Mae'r arweiniad statudol yn gosod yr ystyriaethau y dylid eu cloriannu wrth ddod i gasgliad. Mae anghenion democratiaeth leol ac anghenion y cyhoedd yn ystyriaeth hanfodol a blaenllaw wrth benderfynu ar y drefn. Mae'r fframwaith hefyd wedi ystyried yr egwyddorion sylfaenol a sefydlwyd gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth, a welir yn y tabl isod.

Egwyddorion Fframwaith Gweithredu Cyfarfodydd a Phwyllgorau

- ✓ Mae angen adeiladu ar llwyddiant y cyfarfodydd rhithiol sydd wedi eu cynnal dros y flwyddyn a hanner diwethaf
- ✓ Rydym angen parhau i sicrhau fod ein trefniadau Democratiaeth yn dryloyw i bobl Gwynedd ac yn agored i bawb.
- ✓ Dylid ymgeisio at gynnal y rhan fwyaf o gyfarfodydd yn rhithiol er mwyn:
  - Cyfrannu at yr agenda lleihau carbon trwy leihau teithio i Gyngorwyr a Swyddogion, yn arbennig yn sgil y ffaith fod y Cyngor wedi datgan argyfwng hinsawdd
  - Hybu amrywiaeth mewn Democratiaeth trwy annog hyblygrwydd mynediad o bell i gyfarfodydd rhithiol gan ddenu mwy o bobl sy'n gweithio a rhieni ifanc
  - Defnyddio amser Cyngorwyr a Swyddogion yn fwy synhwyrol trwy leihau'r gofynion teithio
  - Lleihau costau teithio
  - Hybu cyfranogiad ac ymddygiad cadarnhaol

Be sy'n cael ei gynnig?

6. Cyflwynir Fframwaith ar gyfer cyfarfodydd ffurfiol y Cyngor yn unol â gofynion y Ddeddf. Mae'n debyg y byddai'n synhwyrol datblygu fframwaith fewnol yn nodi disgwyliadau ar gyfer cyfarfodydd eraill y mae Cyngorwyr yn rhan ohonynt, megis cyfarfodydd mewnol, cyfarfodydd rhanbarthol a chenedlaethol ac hyfforddiant i'r dyfodol.
7. Fel a nodwyd eisoes, mae gofynion y Ddeddf yn golygu y gellir cynnal cyfarfodydd yn rhithiol llwyr neu wrth ddarparu mynediad o bell lle mae lleoliad penodol megis y Siambr wedi ei adnabod (sef cyfarfod hybrid).
8. Mae'n bwysig nad ydym yn llithro yn ôl i hen drefniadau oherwydd arferiad ac yn colli golwg ar yr egwyddorion a nodwyd uchod. Mae'n bwysig hefyd cofio ein llwyddiant dros y flwyddyn a hanner diwethaf. Rydym wedi llwyddo i gynnal pob

pwyllgor yn effeithiol yn rhithiol yn y ddwy iaith gan we-ddarlledu nifer ohonynt bellach. Dyma ein cyfle fel Cyngor i arloesi a gosod disgwyliadau gweithredu cynaliadwy i'r dyfodol.

9. Er mwyn datblygu fframwaith ar seiliau cadarn, mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth wedi cefnogi'r egwyddor syml o:

a) gynnal cyfarfodydd pwyllgorau ffurfiol yn rhithiol lle bo modd gwneud hynny.

b) gynnal cyfarfodydd hybrid lle bo diddordeb uchel gan y cyhoedd.

10. Bydd aelodau'n cofio mai'r cyfarfodydd sydd o ddiddordeb mwyaf i'r cyhoedd oedd sail dewis y pwyllgorau i'w gwe-ddarlledu. Adnabuwyd y Cyngor llawn, Cabinet, a'r Pwyllgor Cynllunio yn wreiddiol, gan ymestyn y trefniadau gwe-ddarlledu i bwyllgorau craffu hefyd. Argymhellir dilyn yr un trefn i adnabod y pwyllgorau sydd i'w cynnal drwy drefn hybrid.

11. Mater i'r Cabinet yw sefydlu ei drefniadau ei hun. Mae'r Cabinet eisoes wedi penderfynu y bydd cyfarfodydd y Cabinet yn cael eu cynnal mewn lleoliad i'r dyfodol, sef y sail "hybrid" arferol. Mae'r sail ar gyfer y dyraniad yn unol â'r hyn sydd wedi ei nodi uchod, sef fod diddordeb uchel gan y cyhoedd yn y trafodaethau a'r penderfyniadau sy'n cael eu cynnal gan y cyfarfodydd a amlygir .

12. Mae cynnal y cyfarfodydd mewn lleoliad ynghyd a gwe-ddarlledu yn rhoi yr ystod ehangaf o gyfleon i gael mynediad i drafodaethau. Fe nodir hefyd fod argymhelliad ar gyfer cynnal ystod o gyfarfodydd drwy'r drefn rhithiol yn unig. Felly, fel fframwaith cyfarfodydd mae hyn yn adlewyrchu amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

13. Gellir gweld tabl o effaith yr argymhelliad uchod fesul pwyllgor yn **Atodiad A**. Cydnabyddir y byddai eithriadau i'r trefniadau, megis cyfarfodydd cyntaf yn dilyn etholiadau. Yn ogystal, bydd yn angenrheidiol adolygu ein trefniadau o fewn cyfnod rhesymol.

14. Lle cynhelir cyfarfodydd yn hybrid, argymhellir fod Cynghorwyr yn ystyried o ddifri os oes rhaid teithio i'r lleoliad, gan gofio na fydd amgylchiadau yn y siambrau a'r swyddfeydd yr un fath ag yr oeddent yn flaenorol.

Mynediad i'r cyhoedd

15. Law yn llaw a'r trefniadau uchod mae'n angenrheidiol sicrhau a datgan sut yr ydym am sicrhau mynediad i'r cyhoedd i'n pwyllgorau. Ar gyfer pwyllgorau rhithiol bydd

mynediad i'r cyhoedd drwy wyllo'r gwe ddarlledu neu drwy gysylltu i gael mynediad fel arall. Bydd manylion ar flaen y rhaglen fel sy'n digwydd yn gyfredol.

16. Ar gyfer cyfarfodydd hybrid lle bo lleoliad penodol wedi ei nodi, bydd modd i'r cyhoedd gael mynediad i gefn y siambr. Os yw'r cyfarfod hefyd yn cael ei we ddarlledu bydd mynediad i'r cyhoedd trwy'r gwe ddarllediad hefyd.

Deddf Cydraddoldeb 2010

17. Mae'r Cyngor yn ddarostyngedig i ddyletswydd dan Deddf Cydraddoldeb 2010 i ddal sylw priodol at yr angen i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu a gormesu anghyfreithlon, ynghyd ag ymddygiadau eraill a waherddir dan ddarpariaethau'r Ddeddf. Yn ogystal mae angen cynyddu cyfle cyfartal a hyrwyddo perthnasau da rhwng y rhai sydd â nodweddion gwarchoddedig a'r rhai nad oes ganddynt (y Dyletswydd Cydraddoldeb Cyffredinol). Yn unol â'r gofyn yng Nghymru ac er cyfarch y dyletswydd yma, mae Asesiad Ardrawiad Cydraddoldeb wedi ei baratoi a'i ddiweddarau ar gyfer cyfarfodydd hybrid. Mae wedi ei atodi yn **Atodiad B** ac nid yw wedi canfod ardrawiadau fyddai yn arwain at newid yr argymhelliad.

Ymgynghori

18. Rydym wedi gwrandao ar y sylwadau sydd wedi eu cynnig gennych fel Cynghorwyr mewn amryw o gyfarfodydd ac mewn ymateb i'r holiadur diweddar. Mae'n deg casglu fod 75 ateb gwahanol gennych fel Cynghorwyr ar gyfer y sefyllfa ddelfrydol i'r dyfodol wrth drafod pwyllgorau unigol, gyda phawb yn ystyried ei sefyllfa b/personol ei hun.
19. Rydym wedi derbyn sylwadau gan bobl Gwynedd hefyd. Yn y Pwyllgor Cynllunio derbyniwyd sylwadau fod y trefniadau cyfredol sy'n galluogi mynychu yn rhithiol neu recordio darn i'w chware i'r pwyllgor wedi bod yn welliant ar y trefniadau blaenorol gan eu bod yn fwy hwylus i bobl Gwynedd. Ar y llaw arall, mae eraill wedi mynegi eu rhwystredigaeth o wyllo cyfarfodydd ar we-ddarllediad yn unig gan nad yw'n cynnig yr un profiad a mynychu yr oriel gyhoeddus mewn siambr gan nad yw Aelodau mor ymwybodol o bresenoldeb y cyhoedd wrth ddod i benderfyniadau.
20. Tra bo'r fframwaith yn ceisio ymateb i'r prif negeseuon sydd wedi eu lleisio dros y misoedd diwethaf, mae'r pwyslais ar sicrhau fframwaith gynaliadwy i'r dyfodol, pwy bynnag fydd y Cynghorwyr fydd wedi eu hethol ar ôl Mai 2022, yn seiliedig ar yr egwyddorion uchod a'r arweiniad statudol.

Amserlen

21. Fel yr adroddwyd i gyfarfod y Cyngor llawn ar y 7fed o Hydref, 2021, un elfen yw'r uchod o'r gwaith paratoi ar gyfer cyfarfodydd y dyfodol. Yn ogystal â mabwysiadu'r Fframwaith Cyfarfodydd lleol heddiw, mae'n angenrheidiol parhau gyda'r datblygiadau technegol ac ymarferol, a'r cyfan yn ddarostyngedig i ganllawiau'r Llywodraeth gyda coronafirws.
22. Mae'n rhaid cael seilwaith dechnegol gryf ar gyfer sicrhau llwyddiant y trefniadau hybrid. Mae'r siambrau wedi eu huwchraddio ers diwedd Medi eleni, ond wrth brofi rydym yn wynebu ambell rwystr ac yn gweithio ar ddatrysiadau yn gyfredol. Yn ogystal, mae'n rhaid bod yn sicr fod y trefniadau yn ddigonol i sicrhau y gall cyfranogwyr gymryd rhan llawn sut bynnag eu bod yn mynychu'r cyfarfod. Rhaid hefyd bod yn fodlon fod trefniadau penderfynu yn gadarn er cynnal hyder y cyhoedd yn ein trefniadau democrataidd.
23. Ymhellach, rydym yn tybio y bydd cymryd rhan mewn cyfarfod hybrid, ac yn arbennig cadeirio cyfarfod hybrid yn brofiad gwahanol ac yn gofyn am sgiliau gwahanol a newydd. Bydd yn angenrheidiol adnabod ymarfer da ar gyfer cadeirio cyfarfodydd o'r fath a chynnig hyfforddiant i Gynghorwyr
24. Yn ogystal, nid oes newid yn bresennol i ganllawiau Llywodraeth Cymru y dylai pawb barhau i weithio o gartref os yn bosib ac felly nid yw'r argymhelliad yn cynnig gweithredu'r trefniadau arfaethedig hyd nes y bydd yr arweiniad hwnnw yn caniatáu hynny.
25. Yn sgil yr uchod, mae'n amhosib rhoi dyddiad ar gyfer cychwyn y trefniadau newydd. Pe caiff yr argymhelliad ei gymeradwyo, byddwn yn adrodd ymhellach er mwyn datgan yn ffurfiol pan fydd yn bosib i'r trefniadau newydd ddod i rym.
26. Mae Aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth wedi trafod yr egwyddorion uchod ar gyfer y fframwaith pwyllgorau ac yn cyflwyno'r trefniadau i gael eu mabwysiadu gan y Cyngor llawn.

3. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- 3.1 Ymgynghorwyd gyda'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth ar y Fframwaith yn eu cyfarfod ar 16/11/2021. Yn ogystal, gan fod trefniadau'r Cabinet ar wahân, penderfynodd y Cabinet ar eu trefniadau yn eu cyfarfod ar 09/11/2021.

3.1 SYLWADAU'R SWYDDOGION STATUDOL:

Swyddog Monitro:

Rwyf wedi cyfrannu at gynnwys yr adroddiad ac felly nid oes gennyf sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Swyddog Cyllid Statudol:

Mae adnoddau priodol wedi'u blaenoriaethu er mwyn sicrhau y bydd cefnogaeth addas yn ei le i'r cyfarfodydd perthnasol weithio'n 'hybrid', os mai hynny yw penderfyniad y Cyngor.

ATODIADAU I'R ADRODDIAD:

Atodiad A - Fframwaith Cyfarfodydd lleol i'r dyfodol

Atodiad B - Aseiad Ardrawiad Cydraddoldeb

ATODIAD A

Fframwaith cyfarfodydd lleol i'r dyfodol (Cyngor Gwynedd)

Math o gyfarfod	Pwyllgorau dan sylw
Hybrid	<ul style="list-style-type: none"> • Cyngor llawn • Cabinet • Cynllunio • Craffu
Rhithiol llwyr	<ul style="list-style-type: none"> • Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth • Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu • Pwyllgor Safonau • Pwyllgor Iaith • CYSAG • Cyd bwyllgor ymgynghorol Lleol • Pwyllgor Pensiynau • Pwyllgor Penodi Prif Swyddogion * • Pwyllgor Trwyddedu Canolog/Cyffredinol (a'r is-bwyllgorau trwyddedu cyffredinol a chanolog) • Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y cyd • Unrhyw is-bwyllgor
Eithriadau posib	<p>Pwyllgor Apelau Cyflogaeth (dibynnol ar gais yr unigolyn).</p> <p>Pwyllgor Penodi Prif Swyddogion - ystyriaeth pan fo cyfweiliadau – rhithiol fel arall</p> <p>Pwyllgorau ac Is Bwyllgorau lle cynhelir gwrandawriadau quasi- farnwriaethol.</p>

Bydd Pwyllgorau Ymgynghorol Harbwr Porthmadog/Pwllheli/ Aberdyfi/ Abermaw i'w hystyried eto.